

ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Кравець С.А.

студентка;

Літинська В.А.

*кандидат економічних наук, доцент,
Хмельницький національний університет*

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Труднощі становлення ринкових відносин в Україні пов'язані з процесами зниження рівня науково-технічного потенціалу, який повинен бути головним фактором підвищення інноваційної активності вітчизняних промислових підприємств.

На сьогодні питома вага високо- та середньо-технологічних галузей у промисловості України залишається набагато нижчою, ніж у розвинутих країнах Західної Європи та в більшості країн-кандидатів на вступ до ЄС. Зростання капіталовкладень не супроводжується адекватною технологічною модернізацією та структурною перебудовою, обсяги виробництва високотехнологічної продукції залишаються вкрай низькими.

Позитивні тенденції хоча й спостерігалися протягом кількох років, але мали переважно тимчасовий характер і змінювалися протилежними зрушеннями в економіці, що характеризує інноваційні процеси в Україні як нестійкі та позбавлені чітких довгострокових стимулів для інноваційної діяльності.

Сучасний стан та проблеми інноваційного розвитку України на мікрорівні висвітлені у працях таких відомих вчених, як: В. Александрова, Л. Антонюк, Ю. Бажал, А. Гальчинський, В. Геєць, В. Гусєв, С. Єрохін, С. Ілляшенко, М. Крупка. Питання визначення та підвищення ефективності державної інноваційної політики досліджували О. Лапко та Л. Федулова. Узагальнивши дослідження, є підстави стверджувати, що чимало аспектів цієї проблеми залишаються невирішеними, а тому потребують подальшого дослідження.

Метою даної статті є оцінка сучасного стану інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні, виявлення основних проблем, що стримують її розвиток.

Інноваційність є необхідною умовою функціонування й сталого розвитку всіх без винятку суб'єктів господарювання, що визначає спроможність останніх до постійного ініціювання нових ідей та втілення їх у реальне життя з метою підтримки належного рівня конкурентних переваг в умовах ринкової економіки [1, с. 114].

Результати Всесвітнього економічного форуму «Звіт про глобальну конкурентоспроможність 2013-2014» свідчать, що Україна за показником «інновації» у рейтингу глобальної конкурентоспроможності втратила 11 позицій – з 76 до 83 з 117 можливих [2]. Тобто Україна й досі залишається країною з надзвичайно високою інертністю не лише у генерації, а й у використанні запозичених інновацій, в той час, як підтримка інноваційних процесів стає метою і нормою розвитку для інших країн.

Для аналізу ефективності інноваційної політики промислових підприємств України одним із найважливіших показників інноваційного розвитку економіки є частка підприємств, що впроваджують інновації до загального числа підприємств (таблиця 1) [3].

За даними Держкомстату України, у 2013 р. інноваційною діяльністю у промисловості займалися 16,8% підприємств (для порівняння у 2012 р. цей показник становив 17,4%). Так, негативною тенденцією до скорочення характеризується частка підприємств, що займалися внутрішніми та зовнішніми науково дослідними роботами (НДР), ринковими запровадженнями, придбанням зовнішніх знань. Темпи їхнього скорочення становили у 2013 р. 100%, 84,6%, 88,9% і 90% відповідно. Питома вага промислових підприємств, що займалися інноваціями, пов'язаними із придбанням машин, обладнання та програмного забезпечення у 2013 р. порівняно із 2012 р. скоротилась на 2,8%.

Таблиця 1

**Динаміка та структура інноваційної активності
промислових підприємств за 2011-2013 рр.**

Показники	Роки			Темп зростання, %	
	2011	2012	2013	2012/ 2011	2013/ 2012
Питома вага підприємств, що займалися інноваціями (%):	16,2	17,4	16,8	107,4	96,6
- внутрішніми НДР	2,4	2,1	2,1	87,5	100,0
- зовнішні НДР	1,3	1,3	1,1	100,0	84,6
- придбанням машин, обладнання, програмного забезпечення	10,3	10,9	10,6	105,8	97,2
- придбанням зовнішніх знань	1	0,9	0,8	90,0	88,9
- навчанням та підготовкою персоналу	2,9	3,2	3,3	110,3	103,1
- ринковими запровадженнями	1,3	1	0,9	76,9	90,0

Більша половина інноваційно-активних підприємств освоюють виробництво нових видів продукції [3]. Зокрема, протягом 2011-2013 рр. інноваційні види продукції впроваджували 11,7% підприємств, кількість яких становила 3138 найменувань. Нову виключно для ринку продукцію впровадили 171 підприємство кількістю 640 найменувань. Порівняно із

попередніми роками (2009-2011 рр.), питома вага таких підприємств складала 11,4% [3].

Що стосується інноваційних процесів, то у звітному періоді їх впровадили 665 підприємств (12,2%), з яких 557 – впровадили нові або вдосконалені методи обробки та виробництва продукції. Організаційні інновації здійснювали 2,6% підприємств, що порівняно із попереднім періодом скоротились на 31,6%. Нові маркетингові концепції у звітному періоді запровадили 3% підприємств.

Гальмування інноваційного розвитку в Україні визначається недостатнім та неякісним фінансуванням інновацій [5, с. 62], падінням платоспроможного попиту на науково-технічну продукцію з боку держави і підприємницького сектора, погіршенням якісних характеристик наукових кадрів і матеріально-технічної бази досліджень (рисунок 2) [3].

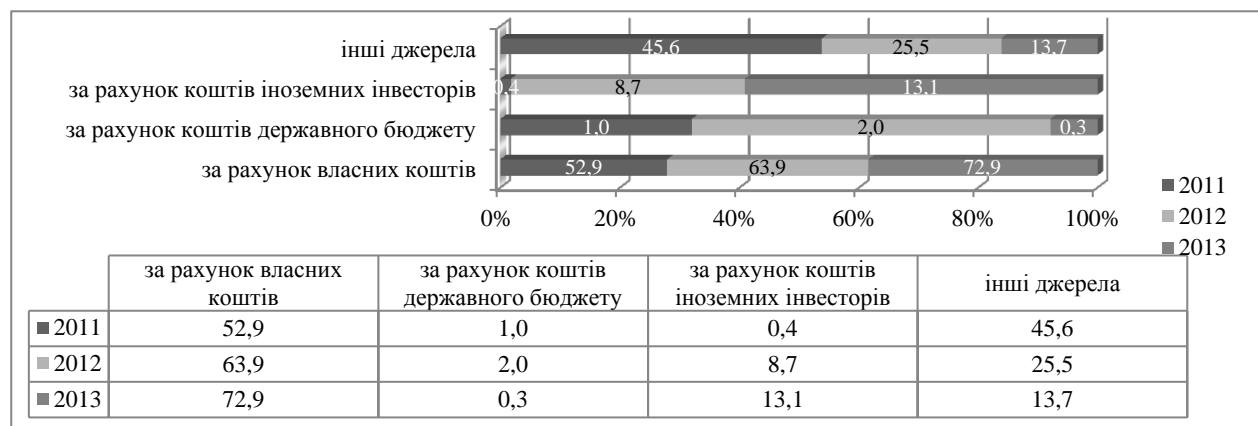

Рис. 2. Розподіл обсягу фінансування інноваційної діяльності за джерелами протягом 2011-2013 рр., %

Так, основним джерелом фінансування інноваційної діяльності залишаються власні кошти підприємств, частка яких у 2012 р. значно зросла і становила 72,9% загального обсягу витрат. Фінансову підтримку держави отримали 10 підприємств із держбюджету і 24 з місцевих бюджетів, загальна частка яких становила – 1,9% (2,2%). По 12 підприємств отримали кошти вітчизняних та іноземних інвесторів, їхня частка становила 1,3% і 13,1% відповідно (1,3% і 8,7%); 55 підприємств скористалося кредитними коштами, частка яких значно скоротилася і склала 6,6% (21,0%).

промислових вітчизняних підприємств: До основних проблем, що стримують інноваційну діяльність підприємств в Україні належать:

- недостатнє інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень, яке б охоплювало сукупність первинних і зведених даних, організацію збереження накопиченої інформації, способи її подання, правила організації банку даних, методики кодування та пошуку інформації;

- неможливість застосування у повному обсязі механізмів державної фінансової підтримки та податкового стимулювання, передбаченого нормативними актами [5, с. 121];

- збереження значних бар'єрів для поширення в економіці нових технологій, обумовлених відсутністю державної технологічної політики й

неефективним галузевим регулюванням, включаючи процедури сертифікації, митне і податкове адміністрування;

- збереження нерозвиненості умов для справедливої конкуренції на ринках, а також за одержання державної підтримки [4, с. 65].

За результатами проведеного аналізу можна дійти висновку, що стан інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні визначається як незадовільний і такий, що не відповідає сучасному рівню інноваційних процесів у промислово-розвинених країнах та потребам інноваційного розвитку. А тому, перехід до активної та дієвої державної політики інноваційного розвитку України є одним із першочергових завдань державного управління.

Список використаних джерел:

1. Костюк Т.П., Мотивація інноваційної діяльності в сучасних умовах господарювання / Т.П. Костюк // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2010. – № 1 (51). – С. 113-122.

2. Аналіз індексу конкурентоспроможності України в 2013-2014 рр. / Info-Light. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://infolight.org.ua/content/analiz-indeksu-konkurentospromozhnosti-ukrayini-v-2013-2014-rr>.

3. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : стат. довідник / за ред. О.О.Кармазіна. – К. : Держкомстат України, 2014. – 314 с.

4. Гаврилова О.П., Фріцберг М.В., Чередниченко В.І. Сучасний стан та проблеми розвитку інноваційної активності промислових підприємств України / О.П. Гаврилова, М.В. Фріцберг, В.І. Чередниченко // Управління розвитком. – 2009. – № 4. – С. 60-65.

5. Аналіз сучасного стану інноваційної діяльності підприємств України та Харківської області / С.Ф. Лисенко, А.В. Косекно // Економіка. Фінанси. Право. – 2010. – № 3. – С. 113-122.

Логвіненко В.В.

студент,

Фінансово-правовий коледж

Науковий керівник: Делас В.А.

кандидат економічних наук,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

На сьогодні в Україні інвестиційна привабливість є катастрофічно низькою, тому на нашу думку це є одна з найважливіших тем державних фінансів.

Дане питання досліджували такі вітчизняні вчені як: О. М. Стефанків, В. І. Данилишин, О. В. Носова.

Індекс інвестиційної привабливості України, що розраховується європейкою бізнес асоціацією, за підсумками четвертого кварталу 2014 року